

פרשת ויצא

1. למה נאמר **ויצא יעקב** ולא וילך יעקב?
- ת. הזכיר יציאתו לומר שכאשר הצדיק בעיר הו הודה הוא זיוה הוא הדרה ומשיצא מהעיר פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.
2. למה צריך רש"י לפרש שפירוש **וילך חרנה** שיצא ללכת לחרן?
- ת. משום שלא הגיע עדיין לחרן ועוד מאריכה הפרשה במאורעות שאירעו בדרך אם כן וילך חרנה פירושו שיצא ללכת לחרן אך לא הגיע עדיין.
3. **ויפגע במקום** - איזה מקום?
- ת. הכוונה למקום הנזכר במקום אחר שהוא הר המוריה עליו נאמר וירא את המקום מרחוק.
4. מה הסבר הלשון **ויפגע**?
- ת. מלשון פגישה ומצינו לשון זה גם בפגישת דבר דומם **אך רבותינו פירשו** שהוא מלשון תפילה ולמדנו שתיקן יעקב אבינו תפילת ערבית.
5. **וילן שם כי בא השמש** מלשון הכתוב משמע שלא היה בכוונתו ללון שם ורק בגלל שבא השמש לן שם שאם לא כן מדוע לא נאמר ויבא השמש וילן שם?
- ת. התורה מלמדת שהחמה שקעה לו פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם.
6. מפני מה שם אבנים סביב למראשותיו?
- ת. עשאן כמין מרזב סביב לראשו מפני שירא מחיות רעות.
7. נאמר **ויקח מאבני המקום** ולבסוף נאמר **ויקח את האבן**, כמה אבנים היו?
- ת. שם כמה אבנים והתחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת.
8. מהו המיעוט שבדברי הכתוב **וישכב במקום ההוא**?
- ת. שבאותו מקום שכב אבל י"ד שנה ששמש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה.
9. **עולים ויורדים** - מדוע עולים לפני יורדים?
- ת. שהמלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים לחוצה לארץ ועלו לרקיע וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו.
10. למה ה' נצב עליו?
- ת. לשומר.

11. הקב"ה לא מייחד שמו על הצדיקים בחייהם משום שהן בקדושי לא יאמין, למה אומר הקב"ה **ואלוקי יצחק**?

ת. לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו.

12. **הארץ אשר אתה שכב עליה** - וכי איזו ברכה היא והרי מקומו של אדם הוא רק ד' אמות?

ת. אלא, קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו ורמז לו שתהא נוחה להכבש לבניו כדי אמות.

13. למה צריך לומר לו **אנכי עמך**?

ת. לפי שהיה ירא מעשו ומלבן.

14. מה הדיוק שההבטחה שניתנה לאברהם אבינו לא נאמרה על כל זרעו של יצחק?
ת. שאמר לו כי ביצחק יקרא לך זרע, ביצחק ולא כל יצחק שההבטחה תקוים רק ביעקב ולא בעשו.

15. **ואנכי לא ידעתי** - ואם היה יודע?

ת. שאם הייתי יודע לא הייתי ישן במקום קדוש זה.

16. **אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים** - כיצד יוסבר שהמקום הזה הוא בית אלוקים?

ת. **הסבר ראשון**: אמר רבי אליעזר בשם רבי יוסי בן זמרא הסולם הזה עומד בבאר שבע ואמצע שיפועו מגיע כנגד בית המקדש (שבאר שבע בדרומה של יהודה וירושלים בצפונה בגבול שבין יהודה ובנימין ובית אל בצפון בגבול שבין בנימין ליוסף יוצא שסולם שרגליו בבאר שבע וראשו בבית אל מגיע אמצע שיפועו נגד ירושלים)

הסבר שני: חז"ל אמרו מאמרים שנראים כסותרים את הפסוק, שאמרו: אמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה? ועוד אמרו, שיעקב קרא לירושלים בית א-ל, אך כאן נאמר ואולם לוז שם העיר לראשונה ומנין לקחו לומר שלן בירושלים, אלא, שנעקר הר המוריה ובא לכאן וזה הסבר הלשון ויפגע במקום. (ועיי' עוד שאלה הבאה)

17. מפני מה כאשר הלך יעקב אבינו ועבר על בית המקדש לא עיכבו הקב"ה?
ת. שכך היה הדבר, בתחילה לך מבאר שבע לחרן שנאמר וילך חרנה וכיוון שלא נתן ליבו להתפלל במקום שהתפללו אבותיו לא עיכבוהו משמים אך כשהגיע לחרן אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, נתן דעתו לחזור וחזר עד בית א-ל ושם קפצה לו הארץ שבא הר המוריה לקראתו.

18. מה הביאור של **זה שער השמים**?

ת. זה מקום התפלה לעלות התפלה השמימה. **ומדרשו**, משום שבית מקדש של מעלה מכוון כנגד בית מקדש של מטה.

19. **ושבתי בשלום** - על מה מבקש?

ת. לחזור בשלום מן החטא ושלא ילמד מדרכי לבן.

20. והיה ה' לי לאלוקים - מה בקשתו?

ת. שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף שלא ימצא פסול בזרעו.
← עי' בנספח על תנאיו של יעקב אבינו ודברי הקב"ה.

שני

21. למה נאמר תוספת מילים **וישא יעקב רגליו**?

ת. משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה נשא ליבו את רגליו ונעשה קל ללכת.

22. מה הפירוש **ישקו העדרים**?

ת. דיבר המקרא בלשון קצר שפירושו כי מן הבאר ההיא ישקו הרועים את העדרים.

23. כיצד יוסברו הלשונות בפסוק **ונאספו, וגללו, והשקו, והשיבו**?

ת. פירושו שכך היו רגלים לעשות לפי שהייתה האבן גדולה וכל לשון הווה משתנה לדבר בלשון עתיד ובלשון עבר לפי שכל דבר ההוה תמיד כבר היה ועתיד להיות.

24. מה ההבדל בין **באה** שבפסוק ו' שטעמם בא' **לבאה** בפסוק ט' שטעמו בבי"ת?

ת. באה כשטעמו באל"ף פירושו שהיא עכשיו באה ואם הטעם בבי"ת פירושו שהיא כבר באה. (ועי' ויגש שאלה 40)

25. **הן עוד היום גדול** - מה אומר יעקב אבינו לרועים?

ת. כאשר ראה אותם רובצים סבר שהם רוצים לאסוף את המקנה הביתה ולא ירעו עוד ועל כך אמר להם אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום ואם הבהמות שלכם אעפ"כ לא עת האסף המקנה.

26. **ויגש יעקב ויגל** - למה נאמר ויגש?

ת. לומר שמיד כשנגש גלל את האבן כאדם שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית, להודיעך שכוחו גדול.

27. **ויבך** - מפני מה בכה?

ת. לפי שצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת עמו לקבורה. **דבר אחר**, לפי שבא בידים ריקניות, אמר, אליעזר עבד אבי אבא בא ברכוש רב ומתנות ואני בא בלא כלום, ולמה לא הביא מאומה? שרדף אחריו אליפז בן עשו להורגו במצוות אביו אך כיוון שגדל בחיקו של יצחק משך ידו מלהרוג ושאל אליפז מה אעשה לציווי של אבא, אמר לו יעקב טול כל מה שבידי והעני חשוב כמות.

28. **כי אחי אביה הוא** - מה פירושו?

ת. **בפשט** פירושו שהוא קרוב לאביה **ומדרשו**, אמר אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות ואם אדם כשר הוא גם אני בן רבקה אחותו הכשרה.

29. **ותגד לאביה** - למה לא אמרה לאמה כפי שראינו ברבקה שאין הבת מגדת אלא לאמה?

ת. לפי שאמה מתה ולא היה לה להגיד אלא לו.

30. **וירץ לקראתו ויחבק וינשק לו** - למה רץ ולמה חיבקו ונישקו?

ת. כסבור שבא עם ממון רב שהרי עבד הבית בא לכאן בעשרה גמלים טעונים, משראה שאין עמו כלום סבר אולי יש לו זהובים בחיקו ועל כן חיבקו ומשלא מצא חשב אולי מרגליות הביא והם בפיו ועל כן נישקו.

31. **ויספר ללבן** - מה סיפר?

ת. סיפר שבא רק מתוך אונס אחיו ושנטלו ממנו ממנו.

32. מה הסבר דברי לבן **אך עצמי ובשרי אתה**?

ת. כיוון שאין בידך כלום אין לי לאספך לביתי אבל מתוך קרבה אטפל בך חודש ימים וגם חודש זה לא היה לחנם שהרי היה רועה צאנו.

33. מפני מה היו עיני לאה רכות?

ת. שהייתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה שהיו אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן.

34. מה ההבדל בין **יפת תאר ליפת מראה**?

ת. תאר הוא צורת הפרצוף בחתוך אברים נאים ומראה הוא זיו קלסתר.

שלישי

35. לשם מה צריך להדגיש ולומר את הדברים הידועים כבר **ברחל בתך הקטנה**?

ת. לפי שהיה יודע שהוא רמאי אמר לו אעבדך ברחל ושמה תאמר רחל אחרת מן השוק ת"ל בתך ושמה תחליף ללאה שמה ואקרא שמה רחל ת"ל הקטנה ולמרות כל זאת לא הועילו הסימנים שהרי רימהו.

36. **מלאו ימי** - מה הסבר דבריו?

ת. מלאו הימים שאמרה אמי וישבת עמו ימים אחדים. **ועוד**, מלאו ימי שהרי אני כבן פ"ד שנה ואימתי אעמיד י"ב שבטים ועל כן נזדרז כל כך שלהעמיד תולדות נתכוון.

37. **ויהי בבקר והנה היא לאה** - וכי בערב לא הייתה לאה?

ת. רק בבוקר הכיר שזו לאה לפי שמסר יעקב סימנים לרחל וכשראתה שמכניסים לו לאה אמרה עכשיו תכלם אחותי עמדה ומסרה לה אותם סימנים ועל כן לא הכיר בה בערב שהיא לאה.

38. **מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת** - מתי מבטיחו להתחתן עם רחל?

ת. שבוע הכוונה לשבעת ימי המשתה שלא יצטרך להמתין עוד שבע שנים אלא מיד ינשא ולאחר נישואין יעבוד.

39. **עוד שבע שנים אחרות** - מה נלמד מההדגשה של עוד ואחרות?

ת. מקיש אחרונות לראשונות שעבד באחרונות באמונה כמו בראשונות למרות שברמאות בא עליו.

40. מפני מה קראה שמו **ראובן**?

ת. לבד מהפשט שהוא מלשון שראה ה' בעניי **פירשו רבותינו** שאמרה ראו מה בין בני לבן חמי שעשו מכר את הבכורה ליעקב וערער עליה ואילו ראובן נלקחה ממנו הבכורה ליוסף ולא רק שלא ערער עליה אלא עוד ביקש להוציאו מן הבור.

41. מדוע דווקא בלוי אומרת **הפעם ילוח אישי**?

ת. משום שהאמהות נביאות היו ויודעות ש"ב שבטים יוצאים מיעקב ו-ד' נשים ישא יוצא שכל אחת תוליד ג' שבטים על כן אמרה לאה עתה אין לו פתחון פה עלי שהרי נטלתי כל חלקי בבנים.

42. באלו שבטים נאמר **על כן קרא** ומדוע?

ת. בשבטים לוי, יהודה ודן שכל שבט שהיה מרובה באוכלוסין נאמר בו על כן חוץ מלוי שהארון היה מכלה בהם.

43. למה בכולם נאמר **קראה שמו** חוץ מלוי שנאמר **קרא שמו**?

ת. ששלח הקב"ה גבריא ובהיאו לפניו וקרא לו שם זה ונתן לו כ"ד מתנות כהונה ועל שם שליווהו במתנות קראו לוי.

44. **הפעם אודה**- מפני מה יש לה להודות הפעם ביותר?

ת. משום שילדה יותר מחלקה בבנים.

45. **ותקנא רחל באחותה**- האם שייך קנאה בצדקניות אלו?

ת. קינאה במעשיה הטובים, אמרה אלולי שצדקה ממני לא זכתה לבנים.

46. מה הסבר בקשתה **הבה לי**?

ת. תתפלל עלי כשם שעשה אביך לאמך שהתפלל עליה.

47. מה נלמד מכך שאמרה **ואם אין מתה אנכי**?

ת. מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת.

48. מה משיב לה יעקב אבינו **אשר מנע ממך**?

ת. איני דומה לאבא שאבא לא היו לו ילדים אבל אני יש לי, ממך מנע ולא ממני.

49. מה הפירוש **על ברכי**?

ת. כתרגומו ואנא ארבי- ואני אגדל אותם.

50. מהו **גם** בדבריה **ואבנה גם אנכי**?

ת. אמרה לו זקנך אברהם היו לו בנים מהגר ובכל זאת התאמץ בתפילה עבור שרה, אמר לה, שרה הכניסה צרתה לביתה- את הגר, אמרה רחל אם זה מעכב הנה אמתי בלה וגוי וגם אני אבנה ממנה כשרה.

51. מה הסבר דברי רש"י שהסביר **דנני אלוקים- דנני וחייבני וזיכני**?

ת. **דנני** אלוקים **וחייבני** שהייתי עקרה ועתה **זיכני** וגם שמע בקולי.

52. מה הפירוש **נפתולי אלוקים נפתלתי**?

ת. מנחן בן סרוק פירשו מלשון חבור, נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים כמותה, **ורש"י** מפרשו מלשון נתקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום להיות שווה לאחותי. **ואונקלוס** תרגם מלשון תפילה שכמה בקשות החביבות עליו התפללתי ונתקבלתי ונתערתני כאחותי.

53. **ותלד זלפה** - למה לא נאמר כמו בכולן ותהר?

ת. לפי שהייתה צעירה מכולן וקטנה בשנים ואין הריון ניכר בה. (ומשום כך נתנה לבן ללאה כדי לרמות את יעקב שלא יבין שמכניסים לו לאה שכך מנהגם ליתן שפחה גדולה לגדולה וקטנה לקטנה)

54. **בא גד** - מה פירושו ולמה נכתב במילה אחת בגד?

ת. בא גד - בא מזל טוב **ומדרש** **אגדה** שנולד מהול והוא מלשון גודו אילנא שביאורו כריתה שנכרתה ערלתו. ולמה נאמר במילה אחת, משום שהוא מלשון בגד כאילו בגדת בי משנשאת שפחתי.

רביעי

55. לאיזה צורך כתבה התורה שהיה זה **בימי קציר חטים**?

ת. להגיד שבחן של שבטים שעת הקציר היה ולא פשט ידו בגזל להביא חטים ושעורים אלא דבר הפקר שאין אדם מקפיד בו.

56. מה אומרת לאה **ולקחת גם את דודאי בני**?

ת. שאלה וכי סבורה את לעשות גם זאת ליקח את דודאי בני? (אחר שלקחת אישי)

57. מה נתנה לה רחל תמורת הדודאים ומה היה עונשה על כך?

ת. שלמרות שהלילה צריך יעקב לבוא לאהלי ילך אלייך ולפי שזלזלה במשכב צדיק למוכרו עבור דודאים לא זכתה להיקבר עמו במערת המכפלה.

58. למה נאמר **בלילה הוא** ולא בלילה ההוא?

ת. שהקב"ה סייעו שיצא משם יששכר, בשכר זה ששכרה אותו לפי שהייתה לאה מתאוה ומחזרת להרבות שבטים (ועל כך נאמר וישמע אלוקים אל לאה)

59. מה הפירוש **יזבלני** ומה כוונתה?

ת. מלשון בית זבול - בית מדור, אמרה, מעתה לא תהא עיקר דירתו אלא עמי שיש לי בנים כנגד כל נשיו.

60. מפני מה קראה שמו **דינה**?

ת. פירשו רבותינו שדנה לאה דין בעצמה אם גם זה זכר הרי שרחל תוכל ללדת רק בן אחד מ-י"ב שבטים ולא תהא אפילו כאחת השפחות שהן ילדו שתיים והתפללה עליו ונהפך לנקבה.

61. **ויזכור אלוקים את רחל** - מה זכירה זכר לרחל?

ת. זכר לה שמסרה סימניה ללאה ושהייתה מצירה שלא תעלה בגורלו של עשו שמא יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים וגם עשו עלה בליבו כך כששמע שאין לה בנים.

62. **אסף חרפתי** - כיצד נגרם שנאספה חרפתה?

ת. שהייתי לחרפה שאני עקרה והיו אומרים עלי שאעלה לחלקו של עשו הרשע, **ובאגדה** אמרו שכל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה ומשיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה, בנד, מי אכל תאנים אלו, בנד.

63. למה לא התפללה יוסף ה' לי בנים והתפללה רק על אחד?

ת. כי הייתה יודעת בנבואה שאין יעקב עתיד להעמיד אלא י"ב שבטים, אמרה, יהי רצון שאותו בן שעתיד להיוולד יהא ממני ולפיכך התפללה רק על אחד.

64. מפני מה דווקא כאשר ילדה רחל את יוסף אמר יעקב ללבן שלחני?

ת. שיוסף הוא שטנו של עשו שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, אש בלא להבה אינו שולט למרחוק ומשנולד יוסף בטח יעקב בהקב"ה ורצה לשוב לארצו.

65. **תנה את נשי-ו** וכי בידיו הם נמצאים?

ת. אמר, איני רוצה לצאת כי אם ברשות.

66. **נחשתי ויברכני ה' בגללך-** מה הפירוש נחשתי והיכן מצינו שהתברך לבן?

ת. נחשתי פירושו בדקתי בניחוש-כישוף שלי שבאה לי ברכה על ידך שקודם שבאת לא היו לי בנים ועתה יש לי ומנין שלא היו לו בנים שכתוב והנה רחל בתו באה עם הצאן וכי יכול להיות שיהיו לו בנים והוא ישלח את בתו עם הצאן? ועתה היו לו בנים שנאמר וישמע את דברי בני לבן.

חמישי

67. מה כוונת יעקב אבינו באומרו **ואת אשר היה מקנך אתי?**

ת. הלא אתה יודע את חשבון מיעוט מקנך שהיה לך כאשר באתי לעבוד בשבילך.

68. מה הפירוש **לרגלי?**

ת. עם רגלי. שכאשר באתי אצלך באה אצלך הברכה.

69. **גם אנכי לביתי-** מה פירושו ומה ריבוי הלשון **גם?**

ת. אעשה גם אנכי לצורך ביתי שעד עכשיו עוסקים בכך בני ועתה אצטרף גם אני אליהם.

70. מהו התנאי שעושה לבן עם יעקב- מה יהיה שייך ליעקב ומה ללבן?

ת. א. שיעברו יחד בעדרי הצאן ויוציאו משם כל שה נקוד וטלוא וחום ומהעזים יוציאו את הנקוד והטלוא (אבל לא חום כי רובם חומים). ב. ומכאן ולהבא כל הכבשים החומים ומהעזים הנקודים והטלואים יהיו של יעקב וכל סוג אחר של לבן. ג. כדי שלא יאמר לבן שאלו שנולדו היו שם קודם, יקחו את כל הסוגים הללו ויניחום ביד בני לבן במרחק של שלשת ימים וגם כדי שלא יטען לבן שבגלל הזכרים שהן נקודים וטלואים תלדנה הנקבות דוגמתן (פסוקים לבי-לוי).

71. מפני מה אומר לבן **לוי יהי כדברך?**

ת. הלוואי שתסכים לכך שחשב שיהיו הנולדים נקודים וטלואים מעטים ויהיה עיקר הרווח שלו.

72. מה ההבדל בין **התישים לואת כל העזים?**

ת. תישים אלו הזכרים וכל העזים הכוונה לנקבות.

73. כיצד נדרש את המילה **הנותרות?**

ת. שהשאיר לו רק את הרעועות שבהן, החולות והעקרות שאינן אלא שיריים ואין דרכן ללדת.

74. מה עשה יעקב אבינו כדי שילדו הצאן עקודים נקודים וטלואים?
ת. לקח מקל לבנה לח ועשה בו פצלות (קלופים) עד שנעשה מנומר והעמידם ברהטים, במקום שהצאן באות לשתות וכאשר הבהמה רואה את המקלות היא נרתעת לאחוריה ויולדת כיוצא בו מחמת שעשה הדבר רושם חזק במחשבתה. רבי אושעיא אומר שנעשה שם נס שלא היו צריכות לזכר על מנת ללדת אלא המים נכנסים בהם ופרים אותם. **ולאחר** שהיו לו עדרים שוב לא היה צריך לשים מקלות אלא הוליד את העדרים של הנקודים והטלואים לפני שאר הצאן כדי שילדו כיוצא בהן.

75. כיצד נראים **עקודים, נקודים וטלואים**?
ת. עקודים- שיש להם סימן היכר בקרסולי ידיהם ורגליהם. נקודים- מנומר בחברבורות דקות. טלואים- שיש בו חברבורות רחבות.

76. **המקשרות**- מה פירושו?
ת. הבכירות. שדרכם של הצאן לילד פעמיים בשנה ואותם הנולדים בראשונה הם המקשרות, החזקות והבריאות יותר.

77. מה פירוש הלשון **ובהעטיף**?
ת. מלשון איחור, אותם שנולדו פעם שניה שהם חלשות מהראשונות **ומנחם בן סרוק** פירשו כאשר הן מתעטפות בעורן וצמרן ואינן מתאוות להתייחס ע"י הזכרים.

78. אחר שנאמר **ויפרץ האיש מאוד מאוד** למה צריך לתוספת של **ויהי לו צאן רבות**?
ת. בא לומר שהיו פרות ורבות יותר משאר הצאן.

79. מנין היו לו **שפחות ועבדים גמלים וחמורים**?
ת. שמכר צאנו בדמים יקרים וקנה את כל אלה.

80. מה נדרש מהכתוב **שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך**?
ת. שם אהיה עמך אבל בעודך מחובר לטמא אי אפשר להשרות שכינתי עליך.

81. **ויקרא לרחל וללאה**, למה קרא לרחל קודם?
ת. לפי שהיא עיקרו של בית ובשבילה נזדווג יעקב עם לבן.

82. כמה פעמים החליף לבן תנאו וירמהו?
ת. **עשרת מונים** ואין מונים פחות מעשרה ויוצא שהחליף תנאו מאה פעמים.

83. מתי התחיל המלאך לעשות את הצאן כפי שיעקב צריך?
ת. לאחר שלבן החליף משכורתו הודיעו שהוא רואה את החמס שעושה לו לבן והוא יעשה את מראה הנולדים כפי המראה שיעקב צריך לו ושוב לא היה צריך לעשות מקלות ותחבולות.

84. **אשר משחת שם**- והרי לא משך אלא יצק?
ת. אין הכוונה למשיחה ממש אלא הוא מלשון ריבוי וגדולה שיצק עליה שמן להיות משוחה למזבח.

85. מה טענתן של רחל ולאה כלפי לבן?

ת. **האחד**, למה נעכב על ירך מלשוב, האם אנו מייחלות לירש מנכסי אבינו משהו בין הזכרים? **ועוד**, הלא כנכריות התנהג עמנו שהרי אפילו בשעה שדרך האדם לתת נדוניא לבנותיו, נהג עמנו כנכריות שמכרנו לך **ולא עוד** אלא שעכב את דמי שכר פעולתך ורימה מאה פעמים.

86. **כי כל העושר**- מה הסבר דבריהן?

ת. כי זה הוא מלשון אלא שאמרו משל אבינו אין לנו כלום אלא רק מה שהציל הקב"ה מאבינו לנו הוא.

שישי

87. מהיכן נלמד שהעיקר אצל עשו היו נשיו ואילו אצל יעקב היה העיקר התולדות- בניו? ת. שיעקב הקדים הזכרים לנקבות שאמר **וישא את בניו ואת נשיו** ואילו עשו הקדים נשיו לבניו שנאמר ויקח עשו את נשיו ואת בניו.

88. מהו **מקנה קנינו**? ומנין?

ת. אין הכוונה למקנה שהרי כבר הוזכר קודם לכם אלא הכוונה לקניינים שקנה בהם שהם עבדים ושפחות גמלים וחמורים.

89. מפני מה גנבה רחל את התרפים של אביה?

ת. להפריש אביה מעבודת כוכבים נתכוונה.

90. למה נודע הדבר ללבן רק ביום השלישי?

ת. שהרי דרך שלושת ימים היה ביניהם.

91. **וירדף אחריו דרך שבעת ימים**- למה נאמר **דרך** שבעת ימים ולא שבעת ימים?

ת. ג' ימים הלך המגיד ללבן ובאותם ימים המשיך יעקב ללכת ויוצא שכבר רחוק ממנו דרך ששה ימים וביום השביעי רדף אחריו לבן ויעקב המשיך ללכת ובכל זאת השיגו לבן ויוצא שהלך לבן מהלך דרך של שבעה ימים ביום אחד.

92. מפני מה הזהירו שלא לדבר **מטוב עד רע**?

ת. כי כל טובתם של הרשעים רעה היא אצל הצדיקים.

93. **ותגנב אותי**- למה קורא לכך שגנב אותו בעצמו?

ת. שהגונב דעתו של אדם כאילו גונב אותו בעצמו שהדעת היא העיקר.

94. מה גרם לה לרחל שמתה בדרך?

ת. בגלל הקללה שאמר יעקב אבינו **עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחינו**.

95. היכן הוא אהל יעקב?

ת. הוא אהל רחל שהיה יעקב תדיר אצלה.

96. אם אהל יעקב הוא אהל רחל, למה כתוב שוב **ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל**?

ת. קודם שחפש באהל האמהות חזר לחפש באהל רחל לפי שידע בה שהיא משמשנית.

97. מהו השבח שלא שכלו?

ת. שלא הפילו עיבורם.

98. כיצד למדו מכאן שאיל בן יומו קרוי איל?
ת. שאם לא כן לא מובן מה משתבח יעקב שלא אכל אילים ויהיה משמע שאילים גדולים לא אכל אבל כבשים קטנים אכל. (אך אם איל בן יומו קרוי איל הרי כשאומר שלא אכל איל כולל הכל גם קטנים)

99. מה הפירוש **אנכי אחטנה מידי תבקשנה**?
ת. שאם חסרה בהמה, נגנבה או אבדה, מידי תבקשנה. ועל כך מוסיף ואומר גנבתי יום וגנבתי לילה, על הכל שילמתי.

100. מפני מה אמר **ופחד יצחק** ולא אלוקי יצחק?
ת. לפי שאין הקב"ה מייחד שמו על צדיקים בחייהם ולמרות שה' אמר לו אלוקי יצחק מפני שכהו עיניו של יצחק והרי הוא כמות מכל מקום נתיירא יעקב לומר ואלוקי.

שביעי

101. מה משיב לבן **מה אעשה לאלה**?
ת. מאחר שהבנות בנותי והבנים בני איך תעלה על ליבי להרע להן.

102. **ויאמר יעקב לאחיו**- מי הם אחיו?
ת. אלו הם בניו שהיו לא כאחים העומדים לצידו בעת צרה ומלחמה.

103. מה תרגמו של **יגר שהדותא**?
ת. יגר הוא גל שהדותא הוא תרגום של עד.

104. **והמצפה אשר אמר**- מה הסברו?
ת. אשר אמר הוא נתינת הסבר, למה נקרא שמו מצפה לפי שאמר כל אחד מהם לברו יצף ה' ביני ובינך אם תעבור את הברית.

105. מה נלמד מכך שנאמר פעמיים **בנותי**?
ת. שגם בלהה וזלפה בנותיו היו מפילגש.

106. מה מודגש מהלשון לרעה?
ת. שלרעה אי אתה עובר אבל אתה עובר לפרקמטיא.

107. איזה שם הוא קודש ואיזה שם הוא חול בפסוק? (נגי')
ת. אלוקי אברהם שם של קודש, אלהי נחור הוא שם של חול שהכוונה לאליל של נחור ואלהי אביהם הוא גם של חול שהכוונה לאביהם של אברהם ונחור, תרח שהיה עובד ע"ז.

108. **ויזבח יעקב זבח**- מנין נלמד שהיה זה לסעודה ולא לקרבן?
ת. שהרי לא היה נותן ללבן ולחבריו לאכול קדשים.

109. כתוב ששחט בהמות ולמה נאמר לאכול לחם?
ת. כל דבר מאכל קרוי לחם כי כוונת המילה היא לסעודה גדולה.

מפטיר

110. למה פגעו בו מלאכי אלוקים?
ת. מלאכי ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ.

111. מפני מה נקרא שם המקום מחנים?
ת. שתי מחנות. מלאכי חוצה לארץ שבאו עמו עד לכאן ומלאכי ארץ ישראל שבאו לקראתו.